

Spis treści

Wstęp	13
Introduction	16

Część pierwsza

Bronisława Dymara

<i>Poszukiwanie ładu umysłu i serca, czyli życie według wartości</i>	19
--	----

Wstęp	21
I. Wydobywanie wartości z informacyjnego chaosu — aksjologiczne bogactwo świata	22
II. Wartości, antywartości a życie godziwe.....	24
III. Wartości i dobra pierwotne, czyli bliżej dziecka	28
IV. Pedagogika serca (i nie tylko) jako wartość	30
V. Ład umysłu i serca — co to takiego?	32
Przypisy	34
Problemy — Poszukiwania — Inspiracje	36
Streszczenie	36
Summary	37

Część druga

Maria Łopatkowa

z udziałem zespołu: Joanna Drożdż, Anna Gryglaszewska,

Agnieszka Praska

<i>Pedagogika serca jako podstawa życia według wartości</i>	39
---	----

I. Co należy rozumieć pod pojęciem „pedagogika serca”?	41
II. Pedagogika serca — koniecznością naszych czasów	43
III. Pedagogika serca w szkole — założenia programowo-metodyczne	45
1. Wychowawca — dziecko	46
2. Podsumowanie dnia: „Co mnie (nas) dziś ucieszyło? Co zmartwiło?” ...	48

IV. Dokumentacja wychowawcy	49
1. Rodzice — dziecko	50
2. Usuwanie z życia rodzinnego przemocy	50
V. Pomoc rodzicom i szkole w wychowaniu udzielane przez instytucje realizujące pedagogikę serca	51
VI. Przykłady stosowania pedagogiki serca	53
VII. Ochrona i ciągłość więzi uczuciowej	61
Problemy — Poszukiwania — Inspiracje	63
Streszczenie	64
Summary	64
Bibliografia	65
Książki Marii Łopatkowej	65
Książki innych autorów	65
Załączniki, materiały pomocnicze	66
Aneks 1 — Wychowywać coraz trudniej	67
Aneks 2 — Bici biją — z życia wzięte	70
Aneks 3 — Akcja porządku	76
Aneks 4 — Bitwa o torebkę	85
Aneks 5 — Prawdziwa miłość istnieje	88
Aneks 6 — Maria Łopatkowa: „Nawet gdy byłam smutna, musiałam się śmiać...”	97

Część trzecia

Maria Zofia Pulinowa

<i>Ziemia jako wartość w edukacji dziecka</i>	99
I. Tu chodzi o głębszy wymiar	101
II. Refleksje humanistyczne	103
1. Człowiek	103
2. Wartości i postawy	104
III. Dwa kierunki myślenia o Ziemi	107
1. Kierunek instrumentalny	108
2. Kierunek całościowy	110
IV. Edukacja przyrodnicza a naczelne idee	112
V. Zasada komplementarności — poznać, zrozumieć, zaprzyjaźnić się z Ziemią	114
VI. Miejsce wartości w regułach metodycznych	118
1. Prostota i elementarność wiedzy	118
2. Nauczanie geografii w systemie: przyroda – człowiek	119

3. Stwarzanie dziecku okazji do częstych, autentycznych kontaktów z przyrodą	122
4. O potrzebie porządku przestrzenno-czasowego w edukacji przyrodniczej	125
VII. Droga ku mądrości — czyli ład odnajdywany	129
Przypisy	129
Problemy — Poszukiwania — Inspiracje	132
Streszczenie	133
Summary	134
Aneks 1 — Strefy przestrzenne poznawane przez ucznia	135
Aneks 2 — Ogniwa łączące poszczególne typy czasu	135
Aneks 3 — Kształtowanie pojęcia „czas” w nauczaniu geografii przez Gustawa Wuttkego (Maria Z. Pulinowa)	136
Aneks 4 — Literatura uzupełniająca	140
Aneks 5 — Scenariusz zajęć dla klasy VI pt. „Jestem gałązką drzewa genealogicznego” (Elżbieta Kopeć)	142
Aneks 6 — Scenariusz zajęć dla klas IV–VI pt. „Gdzie można wypocząć w mieście?” (na przykładzie sosnowieckiego parku przy ulicy Kępa) (Henryka Ferensowicz)	148
Aneks 7 — Scenariusz zajęć dla klas IV–VI pt. „Dlaczego człowiek tworzy parki narodowe i rezerwaty przyrody?” (Elżbieta Agata Cybulska)	157

Część czwarta

Andrzej Murzyn

<i>Media i świat informacji jako szansa i zagrożenie dla wartości dziecka</i>	161
I. Humanizacja społeczeństwa informacyjnego jednym z głównych wyzwań dla współczesnej szkoły	163
II. Dziecko a świat informacji	167
III. Telewizja jako nośnik wartości rzeczywistych i pozornych	173
IV. Proces zdrowego wzrostu a niebezpieczna „nadopiekuńczość” mass mediów	176
1. <i>Everyman</i> , czyli ideologia przeciętności	177
2. Wolność konsumencka i oszustwa producentów reklamy	178
3. Zalegalizowany narkotyk	179

V. Odpowiedź na zaćmienie informacyjne	181
1. Odbudowa przystani	181
2. „Szkoła z ludzką twarzą”	183
Przypisy	184
Problemy — Poszukiwania — Inspiracje	187
Streszczenie	187
Summary	198

Część piąta

Bronisława Dymara

<i>Wartości w uczeniu się – nauczaniu kompleksowym</i> — <i>kruszenie stereotypów</i>	189
--	-----

Wstęp

Dążenie do szczęścia jako wartość nad wartościami... ..	191
I. Teoretyczne podstawy uczenia się – nauczania kompleksowego	194
1. Istota i struktura	194
2. Przestrzenie interpersonalne	198
3. Dominacja człowieka, nauczyciela i ucznia, nad technologią jako droga do wartości	204
II. Edukacja jako spotkanie dziecka z wartościami	207
1. W zgodzie z czasem, przestrzenią i sobą samym	207
2. Blisko i daleko — wartości obiekty i wartości idee, cele	209
3. Spotkanie i uczenie się jako wartość sama w sobie	211
III. Integracja rzeczywista — poszukiwaniem ładu umysłu i serca ...	213
1. Kulisy integracji pozornej	213
2. Obszary integracji rzeczywistej, czyli drogi do uwewnętrzniania wartości	214
3. Działania dziecka i nauczyciela — bogactwo możliwości współzycia w „szkole z ludzką twarzą”	217
IV. Przykłady działania według wartości — zarys kompleksów	218
1. Sposób konstruowania kompleksów, cele zajęć	218
2. Zakładane rezultaty	219
3. Tradycja, obrzęd, zwyczaj niejedno mają imię	220
4. „Nadzieja bywa cierpliwym czekaniem na serc zbratanie...”	230

5. „Gościnność jest inną nazwą pokory, nie ma ram... Obejmuje także to, czego nie ma, a co, być może, mogłoby być...”	237
V. Współbycie w szkolnej czasoprzestrzeni jako wartość i droga do wartości	243
Przypisy	245
Problemy — Poszukiwania — Inspiracje	248
Streszczenie	249
Summary	250
Aneks 1 — Struktura kompleksu	252
Aneks 2 — Prymat problemu dziecka nad metodologią i organizacją. Wokół serii pedagogicznej: <i>Nauczyciele – Nauczycielom</i> (Andrzej Murzyn).....	253
Aneks 3 — Paradoksy reformy oświaty (Stanisław Bortnowski)	258
Aneks 4 — Henryk Skolimowski o nadziei	264